

Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Денчук П.Н.

**Технологія
бухгалтерського обліку
на підприємствах
малого бізнесу**

Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Денчук П.Н.

**Технологія
бухгалтерського обліку
на підприємствах
малого бізнесу**

Тернопіль
ДЖУРА
1998

Остап'юк М.А., Лучко М.Р., Денчук П.Н. Технологія бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Тернопіль: Джура, 1998. 100с

В практичному посібнику розглянуто технологію ведення бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Узагальнюючи досвід з практичної точки зору викладено застосування діючих форм обліку станом на 1 липня 1998 року.

Посібник буде корисним усім, хто займається веденням бухгалтерського обліку.

Остап'юк Мирослав Ярославович, кандидат економічних наук, професор Тернопільської академії народного господарства;

Лучко Михайло Романович, кандидат економічних наук, доцент Тернопільської академії народного господарства, директор аудиторської фірми "Тер-Аудит";

Денчук Павло Никифорович, кандидат економічних наук, викладач Тернопільської академії народного господарства, головний бухгалтер виробничо-комерційного підприємства "СТБ".

Рецензенти: д.е.н., проф. Фаріон І.Д.
д.е.н., проф. Шкарабан С.Д.

ISBN 966-7497-15-1

© М.А.Остап'юк, М.Р.Лучко,

П.Н.Денчук, 1998.

© Джура, 1998.

Передмова

Підприємства малого бізнесу організовують свій облік відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 31.05.1996 р. №112 "Вказівки про склад і порядок заповнення облікових реєстрів малими підприємствами".

Малі підприємства мають право самостійно вибирати форму бухгалтерського обліку з затверджених і діючих в Україні. Крім цього, враховуючи особливості організаційної діяльності, специфіку виробництва, вони можуть пристосовувати діючі реєстри бухгалтерського обліку до таких вимог:

- єдина методологічна основа (принцип подвійного запису);
- взаємозв'язок даних аналітичного та синтетичного обліку;
- суцільне відображення всіх господарських операцій в облікових реєстрах на підставі первинних документів.

Згідно із вищезазначеними вказівками малі підприємства з простим технологічним процесом виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, які протягом місяця здійснюють майже 300 господарських операцій, можуть застосовувати спрощену форму бухгалтерського обліку.

Для організації обліку за спрощеною формою мале підприємство на основі типового Плану рахунків бухгалтерського обліку виробничо-господарської діяльності підприємств складає робочий План рахунків, який дозволить вести облік засобів та їх джерел у реєстрах на основі головних рахунків і забезпечить

контроль за наявністю і збереженням майна, виконанням зобов'язань та достовірністю даних бухгалтерського обліку.

На рахунку 01 "Основні засоби" - ведеться, по субрахунках, як облік основних засобів так і нематеріальних активів. Також на рахунку 02 "Знос (амортизація) майна", в розрізі субрахунків, нараховується їх знос.

Матеріали, паливо, будівельні матеріали та обладнання для встановлення, запасні частини, насіння та корми, малоцінні та швидкозношувальні предмети (МШП), витрати на заготовівлю та придбання матеріальних цінностей, транспортно-заготовітельні витрати обліковують на рахунку 05 "Матеріали". Слід зауважити, що МШП відразу списуються на витрати, без нараховування зносу.

Операції по обліку витрат, зв'язаних з виробництвом, які за типовим Планом рахунків бухгалтерського обліку відображаються на рахунках 20 "Основне виробництво", 21 "Напівфабрикати власного виробництва", 23 "Допоміжні виробництва", 25 "Загальновиробничі витрати", 26 "Загальногосподарські витрати", 28 "Брак у виробництві", 30 "Некапітальні роботи", 44 "Витрати обігу", малі підприємства обліковують на рахунку 20 "Основне виробництво".

Облік витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) ведеться в розрізі елементів витрат (матеріали, витрати на оплату праці, амортизація, інші витрати). Облік готової продукції ведеться на рахунку 40 "Готова продукція", а відвантажена і реалізована продукція обліковується на рахунку 46 "Реалізація".

Облік дебіторської та кредиторської заборгованості, охоплюючи і облік розрахунків за векселями, з підвітними особами, облік з робітниками і службовцями по інших операціях відображається на

рахунку 76 "Розрахунки з різними дебіторами і кредиторами".

Довгострокові і короткострокові фінансові вкладення обліковуються на рахунку 58 "Фінансові вкладення".

Прибутки і збитки, використання прибутку обліковуються на рахунку 80 "Прибутки і збитки".

Відрахування МП чистого прибутку на створення спеціальних фондів відображається по дебету рахунку 80 "Прибутки і збитки" і кредиту рахунку 88 "Фонди спеціального призначення". На рахунку 88 відображаються також усі зміни майнового становища, вартість безкоштовно одержаного майна, суми дооцінки товарно-матеріальних цінностей та інше.

Бухгалтерський облік капітальних вкладень здійснюється без застосування рахунків 82 "Використання позичкових коштів" і 93 "Фінансування капітальних вкладень".

При здійсненні капітальних вкладень оплату рахунків поставальників та підрядників МП здійснюють по дебету рахунку 33 "Капітальні вкладення" і кредиту рахунку 60 "Розрахунки з поставальниками і підрядчиками".

Витрати по придбаних і прийнятих в експлуатацію об'єктах основних засобів відображаються по дебету рахунку 01 "Основні засоби" і кредиту рахунку 33 "Капітальні вкладення".

Нарахування зносу (амортизації) майна в бухгалтерському обліку відображається по дебету рахунку 20 "Основне виробництво" і кредиту рахунку 02 "Знос (амортизація) майна".

Довгострокові і короткострокові позички банку та інші позичкові кошти відображаються на рахунку 90 "Короткострокові позички банку" за видами і термінами одержання.

План рахунків бухгалтерського обліку для малих підприємств (МП) подано в таблиці 1.

Таблиця 1.

РОБОЧИЙ ПЛАН РАХУНКІВ БУХОБЛІКУ
ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Розділ	Найменування рахунку	Номер рахунку	Рахунки, які групуються
1	2	3	4
Основні засоби (фонди)	Основні засоби	01	04
	Знос (амортизація) майна	02	
	Виробничі запаси	05	06.07.08.09. 10.12.14.15. 16
Витрати на виробництво	Основне виробництво	20	03.21.23.24. 25.26.
	Капітальні вкладення	33	28.29.30.31. 44
Готова продукція, товари і реалізація	Готова продукція	40	41
	Реалізація	46	43.45
Грошові кошти	Каса	50	
	Розрахунковий рахунок	51	
	Валютний рахунок	52	
	Інші рахунки в банках	55	
	Фінансові вкладення	58	
	Розрахунки і підрядчиками	60	61.62.63 -65
Розрахунки	Розрахунки з бюджетом	68	
	Розрахунки по страхуванню	69	
	Розрахунки по оплаті праці	70	
	Розрахунки з учасниками	75	
	Розрахунки з різними кредиторами і дебіторами	76	11.59.66.71. 73.78.79.99
	Прибутки та збитки	80	81.83.87.98.
Фінансові результати та використання прибутку. Фонди та резерви	Статутний фонд	85	
	Фонди спеціального призначення	88	88, 89
	Амортизаційний фонд на капітальний ремонт	86/3	
Кредити банку та фінансування	Кредити та інші позичкові кошти	90	92.95.96.97

Спрощена форма бухгалтерського обліку, в свою чергу, поділяється на просту (без використання реєстрів обліку майна МП) і форму бухгалтерського обліку з використанням реєстрів обліку майна МП.

1. Проста форма бухгалтерського обліку.

Проста форма бухгалтерського обліку застосовується на МП, які в місяць здійснюють не більше ніж 100 господарських операцій, не мають виробництва продукції і робіт, пов'язаних з великими матеріальними затратами.

При простій формі обліку реєстрація первинних документів, відображення операцій на рахунках, визначення собівартості продукції та фінансового результату ведеться в одному бухгалтерському реєстрі – Книзі обліку господарських операцій за формою К-1 (див. таблицю 2).

Поряд з Книгою обліку господарських операцій для обліку розрахунків по оплаті праці з працівниками і бюджетом по прибутковому податку мале підприємство веде Відомість обліку заробітної плати по формі № В-8 (див. таблицю 3).

Книга обліку господарських операцій (форма № К-1) містить в собі всі рахунки, що застосовує мале підприємство у своїй діяльності і одночасно є реєстром синтетичного та аналітичного обліку, тобто комбінованим. На основі даних книги можна скласти баланс і звітність малого підприємства на певну дату. Книга повинна бути пронумерована та прошнурована. На останній сторінці записують кількість пронумерованих сторінок і завіряють їх підписами керівника і головного бухгалтера малого підприємства. Підписи скріплюють печаткою МП.

Продовження таблиці 41
IV. РЕЗУЛЬТАТИ РОЗРАХУНКІВ ПО ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ
 (заповнюється податковим органом)

1. Проведено по особовому рахунку платника згідно з поданою декларацією:
 — до нарахування (рядок 23а) _____ сума _____ (підпис і посада відповідальної особи)
 — до зменшення (рядок 23б) _____ сума _____ (підпис і посада відповідальної особи)

2. Відмітка про відшкодування податку на додану вартість:

Сума податку, визначена платником у рядку 23а податкової декларації цього звітного періоду.	Відмітка про відшкодування за даними платника	Відмітка про відшкодування за даними податково-го органу	Відмітка про відшкодування за даними платника
Сума податку, яка зараховується в рахунок платежів по ПДВ (ПДВ, визначений до нарахування на звітну дату по одноразовому перерахунку, по актах перевірок, по податкових векселях, відповідні дані податкової декларації попереднього звітного періоду тощо), з урахуванням фактичної заборгованості платника перед бюджетом, яка має бути погашена за рахунок сум, які підлягають відшкодуванню.	X	X	X
Фактично підлягає відшкодуванню (у разі наявності відхилення податковим органом здійснюється коригування суми, яка підлягає відшкодуванню, на величину відхилення, в першу чергу, за рахунок суми, яка підлягає перерахуванню на рахунок платника в установі банку)			

— зараховано в рахунок платежів по ПДВ _____ (сума) _____ (підпис і посада відповідальної особи)
 — перераховано на р/р платника _____ (сума) _____ (підпис і посада відповідальної особи)
 — видано казначейський чек _____ (сума) _____ (підпис і посада відповідальної особи)

3. Відмітка про сплату податку на додану вартість:
 — сплачено: пл.док. 1 _____ дата _____ (сума) _____ (підпис і посада відповідальної особи)

Дата проведення по особовому рахунку _____
 Дата проведення попередньої перевірки _____
 4. Відмітка про проведення попередньої перевірки:
 _____ (короткий зміст результатів перевірки)

Довідка про попередню перевірку податкової декларації по податку на додану вартість 1 _____ від _____
 Дата проведення попередньої перевірки _____
 _____ (підпис і посада відповідальної особи)

Зміст

Передмова	3
1. Проста форма бухгалтерського обліку	5
2. Форма бухгалтерського обліку з використанням реєстрів обліку майна підприємства	20
3. Меморіальні форми обліку	56
- Баланс підприємства	67
- Декларація про прибуток підприємства	70
- Податкова декларація по податку на додану вартість	95

1. Проведено по особі
— до нарахування (ряд)
— до зменшення (ряд)

2. Відмітка про відшко

Сума податку, визначеного цього звітного періоду
Сума податку, яка зазначена в актах перевірок, по декларуванні попередньої заборгованості плати рахунок сум, які підлягають фактично підлягає відшкодуванню, на встановленню, на встановленню суми, яка платиться в установі (

- зараховано в рахунок
- перераховано на р/р
- видано казначейськ

3. Відмітка про сплату
— сплачено: пл. док.

Дата проведення п

4. Відмітка про пров

Довідка про попереднє
Дата проведення п

Остап'юк М.Я., Лучко М.Р., Денчук П.Н. Технологія бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу.

Тернопіль, "ДЖУРА"

Комп'ютерний набір *Губенко С.*
Комп'ютерна верстка *Волошин І.*
Коректор *Кшигор П.*
Технічний редактор *Гураль Н.*

Підписано до друку 14.09.98. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура *Antiqua*. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 5,8. Замовлення 0835. Наклад 500 прим.

Друк ТОВ "ДЖУРА"

м. Тернопіль, вул. Лукіяновича, 3а,
тел 25-19-55